

Голові Разової спеціалізованої ради PhD 13058
Запорізького національного університету,
д.біол.н., професору,
Малікову Миколі Васильовичу

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента к.фіз.вих., доцента Дядечко Ігоря Євгеновича
на дисертаційну роботу Гвоздьова Миколи Володимировича
«Удосконалення фізичної та функціональної підготовленості футболістів
17-18 років шляхом застосування засобів кардіотренування» на здобуття
наукового ступеня доктора філософії з галузі знань А Освіта,
за спеціальністю А7 Фізична культура і спорт

Подана дисертаційна робота присвячена актуальній науково-практичній проблемі сучасної теорії та методики спорту – удосконаленню фізичної та функціональної підготовленості футболістів юнацького віку на етапі підготовки до вищих спортивних досягнень. Актуальність обраної теми не викликає сумнівів, оскільки сучасний футбол характеризується зростанням інтенсивності змагальної діяльності та підвищеними вимогами до функціонального стану спортсменів.

У дисертації чітко визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, що свідчить про логічність і наукову обґрунтованість роботи. Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи факультету фізичного виховання, здоров'я та туризму Запорізького національного університету Міністерства освіти і науки України в рамках наступних тем: «Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання, спорту та туризму» (номер державної реєстрації 0122U2047) Зведеного плану науково-дослідної роботи Міністерства освіти України на 2022-2027 рр. та «Оптимізація тренувальної та змагальної діяльності спортсменів різного віку і кваліфікації у системі багаторічної підготовки» (номер державної реєстрації 0125U001512) Зведеного плану науково-дослідної роботи Міністерства освіти України на 2025-2029 рр.

Метою дослідження – науково обґрунтувати експерименту програму побудови тренувального процесу футболістів 17-18 років у підготовчому періоді річного макроциклу на етапі підготовки до вищих спортивних досягнень для удосконалення їх фізичної та функціональної підготовленості й оптимізації функціонального стану кардіореспіраторної системи організму зазначеної категорії спортсменів.

Аналіз змісту дисертації показує, що автором проведено ґрунтовне вивчення науково-методичної літератури з проблеми дослідження.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається з анотації на державній та англійській мовах, змісту, переліку умовних скорочень, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Дисертація викладена на 252 сторінках, з них 207 – основного тексту. Робота містить 66 таблиць і 19 рисунків, використано 230 джерел літератури, з них 64 – праці з англійських джерел.

У першому розділі «Сучасні проблеми удосконалення тренувального процесу футболістів на різних етапах багаторічної спортивної підготовки» наведено дані аналізу науково-методичної літератури з проблеми дослідження, зокрема з переліку питань, які стосуються сучасного стану системи підготовки спортивного резерву в футболі, аналізу існуючих програм організації тренувальних занять футболістів, особливо в рамках перехідних від юнацького до дорослого футболу етапів підготовки, детально вивчено питання стосовно пропозицій фахівців в галузі спорту вищих досягнень стосовно можливих шляхів оптимізації цього процесу з метою суттєвого покращення фізичної та функціональної підготовленості футболістів та як наслідок досягнення високих спортивних результатів на вітчизняній, європейській та світової аренах. Висвітлено сучасний стан підготовки спортивного резерву у футболі, окреслено основні проблеми тренувального процесу та визначено перспективність використання засобів кардіотренування для підвищення ефективності підготовки спортсменів.

Другий розділ «Методи та організація дослідження» наведено перелік методів дослідження для визначення фізичної та функціональної підготовленості футболістів та поточного функціонального стану систем кровообігу та зовнішнього дихання їхнього організму, обґрунтовано доцільність їх застосування в рамках констатувального та формувального педагогічних експериментів, наведено дані щодо організації дослідження за певними етапами, відомості про контингент обстежених футболістів. У дослідженні використовували такі методи: аналіз та узагальнення науко-методичної літератури, педагогічне спостереження, педагогічне тестування, педагогічний експеримент, традиційні фізіологічні методи дослідження, комп'ютерні програми для експрес-оцінки поточного рівня фізичної та функціональної підготовленості, функціонального стану кардіореспіраторної системи, метод експертної оцінки з розрахунком коефіцієнтів конкордації, методи математичної статистики.

У третьому розділі «Вивчення впливу типової програми побудови тренувального процесу на показники фізичної та функціональної підготовленості футболістів 17-18 років у підготовчому періоді річного макроциклу» наведено дані констатувального експерименту щодо особливостей динаміки параметрів загальної та спеціальної фізичної та функціональної підготовленості, а також функціонального стану систем кровообігу та зовнішнього дихання футболістів 17-18 років в рамках підготовчого періоду річного циклу підготовки при використанні у тренувальному процесі типової навчальної програми для дитячо-юнацьких, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву та шкіл вищої спортивної майстерності з футболу.

Отримані дозволили, по-перше, визначити основні особливості пристосування організму футболістів 17-18 років до систематичних фізичних навантажень різного обсягу, потужності та спрямованості у рамках підготовчого періоду річного макроциклу, які передбачені типовою програмою побудови тренувального процесу для спортсменів-футболістів на

етапі підготовки до вищих спортивних досягнень, та, по-друге, свідчили про недостатню ефективність зазначеної програми організації тренувальних занять й про необхідність її суттєвого вдосконалення.

У зв'язку з вищевикладеним та з метою удосконалення фізичної та функціональної підготовленості футболістів 17-18 років шляхом певної корекції типової програми було запропоновано провести зміни в обсязі тренувальних навантажень на різні види підготовки футболістів (загальна, спеціальна фізична, технічна та тактична) та включити до типового комплекс видів кардіотренування.

У четвертому розділі «Загальна характеристика авторської програми побудови тренувального процесу футболістів 17-18 років у підготовчому періоді річного макроциклу та її експериментальне обґрунтування» наведено зміст та структуру запропонованої експериментальної програми побудови тренувального процесу футболістів 17-18 років, яка передбачала певний перерозподіл тренувальних навантажень на різні види підготовки та використання в процесі тренувальних занять різних засобів кардіотренування (степ-аеробіка, тай-бо та джаз-фанк). За результатами формувального експерименту доведено, що використання у тренувальному процесі футболістів 17-18 років запропонованої нами програми організації тренувальних занять, сприяло суттєвому покращенню рівнів загальної та спеціальної фізичної, функціональної підготовленості обстежених футболістів та істотній оптимізації функціонального стану систем кровообігу та зовнішнього дихання.

У п'ятому розділі дисертації «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» наведено три групи даних, отриманих шляхом експериментального дослідження, та їх зіставлення з результатами науково-методичної літератури.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше:

- розроблено експериментальну програму побудови тренувального процесу у підготовчому періоді річного макроциклу для футболістів 17-18

років на етапі підготовки до вищих спортивних досягнень, яка передбачає певний перерозподіл обсягу тренувальних навантажень в рамках усіх видів підготовки (загальна, спеціальна фізична, технічна і тактична підготовка) та використання в рамках програми різних засобів кардіотренування (степ-аеробіка, тай-бо, джаз-фанк);

- наведено матеріали щодо змісту програми тренувальних занять для футболістів 17-18 років в рамках окремих етапів підготовчого періоду (загально-підготовчий та два спеціально-підготовчих), окремих мезо- та мікроциклів;

- розроблено алгоритми та експериментальні матриці виконання фізичних навантажень з використанням засобів кардіотренування, які передбачали конкретну тривалість та потужність кожної з трьох серій в рамках кожного тренувального заняття, відповідні пульсові режими для кожної серії, інтервали відпочинку між ними та обрану послідовність використання різних видів кардіотренування;

- проведено комплексне вивчення особливостей впливу різних програм організації тренувальних занять на рівні загальної та спеціальної фізичної й функціональної підготовленості футболістів 17-18 років та поточний функціональний стан систем кровообігу та зовнішнього дихання їхнього організму;

- доповнено та розширено дані щодо особливостей процесу фізіологічної адаптації організму спортсменів до систематичних фізичних навантажень значного обсягу та інтенсивності;

- дістали подальшого розвитку експериментальні матеріали щодо особливостей впливу засобів кардіотренування на функціональний стан організму спортсменів, що знайшло відображення у підвищенні аеробних здібностей футболістів 17-18 років, стійкості їхнього організму до дії зовнішніх факторів, зокрема, до умов дефіциту кисню та суттєвого покращення їх загальних адаптивних можливостей;

- підтверджено дані щодо необхідності подальшого вдосконалення та оновлення існуючих тренувальних програм для футболістів різного віку на різних етапах багаторічної підготовки з урахуванням сучасних вимог рівня розвитку світового футболу та даних спортивної науки, які постійно доповнюються

Результати дисертації відображено у 6 наукових праць, з яких 4 статті – у спеціалізованих фахових виданнях України, які включені до наукометричних баз та 2 статті – в іноземних виданнях.

Згідно Акту метрологічної експертизи, перевірки первинної документації та матеріалів академічної доброчесності порушень академічної доброчесності не виявлено.

Позитивно оцінюючи в цілому дисертаційну роботу Гвоздьова Миколи Володимировича, вважаємо за необхідне вказати на деякі зауваження та дискусійні положення, а саме:

1. Розроблена програма ґрунтується на навчальній програмі для дитячо-юнацьких шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл з олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності, створеній Федерацією футболу України у 2003 році м. Київ. Чи були автором проаналізовані програми європейських країн та врахований їхній досвід?

2. В авторській програмі запропоновано використання відомих фітнес-напрямків, таких як степ-аеробіка, тай-бо та джаз-фанк, як засобів кардіотренування для футболістів 17-18 років. Які наукові дослідження підтверджують перевагу цих засобів над іншими видами кардіотренувань саме для футболістів 17-18 років?

3. У роботі значна увага приділяється психологічній підготовці. Водночас в авторській програмі не конкретизовано, який саме обсяг часу відводиться на цей компонент у загальній структурі підготовки футболістів 17-18 років (зокрема, у розподілі навчально-тренувальних годин).

4. У роботі описано розподіл футболістів 15-17 років на експериментальну та контрольну групи. За якими критеріями та принципами здійснювався цей розподіл для проведення експерименту?

5. В тексті дисертаційного дослідження зустрічаються технічні та стилістичні огріхи, повторення матеріалу в різних розділах.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Вважаю, що дисертаційне дослідження Гвоздьова М.В. «Удосконалення фізичної та функціональної підготовленості футболістів 17-18 років шляхом застосування засобів кардіотренування» повністю відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України № 759 від 31.05.2019 р.), а її автор – Гвоздьов Микола Володимирович заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю А7 Фізична культура і спорт, галузь знань А Освіта.

Офіційний рецензент:

к.фіз.вих., доцент

доцент кафедри фізичної культури і спорту

Запорізького національного університету

Ігор ДЯДЕЧКО

Підпис Ігоря ДЯДЕЧКО засвідчую

Проректор з наукової роботи

доктор технічних наук, професор

Дмитро ЯРИМБАШ